

Jonas Vehmonen

Kommunstyrelsen

Ändring av Käppalaförbundets förbundsordning innehållande utökad låneram och tillstyrkande av ny finansieringsmodell samt delegering att utge och omsätta ägarlån

Ärende

Käppalaförbundet har hemställt att ägarkommunerna ska utöka den befintliga låneramen för förbundet från 2 700 miljoner kronor till 3 550 miljoner kronor för att kunna möta förbundets kommande investeringsbehov. Investeringsbehovet uppstår med anledning av de investeringar som krävs för att uppfylla det nya verksamhetstillståndet. Hemställan kräver godkännande från samtliga medlemskommuner, däribland Danderyds kommun.

I samband med hanteringen av ärendet om hemställan om utökad låneram för Käppalaförbundet har ett gemensamt arbete genomförts av representanter från ägarkommunerna och Käppalaförbundet för att se över finansieringsformerna för förbundet. Arbetet har resulterat i förfrågan till Käppalaförbundets ägarkommuner om ägarlån.

Ärendet innebär att Danderyds kommuns Finanspolicy uppdateras i syfte att kommunen ska kunna utge ägarlån till kommunförbund. Finanspolicyen kompletteras med att utlåning som finansieras med extern upplåning ska matchas villkorsmässigt så att bland annat ränterisk inte uppstår, och vid beräkning av kapital- och räntebindningstider ska ägarlån till kommunförbund exkluderas.

Kommunstyrelsens delegationsordning kompletteras med en delegation om att utge och omsätta ägarlån samt ändra betal- och lånevillkor” till delegat ekonomichef.

Jonas Vehmonen

Kommunledningskontorets förslag till beslut**Kommunstyrelsens beslut**

1. Kommunstyrelsen beslutar att som punkt 3.3.6 i kommunstyrelsens delegationsordning införa följande delegation: ”Utge och omsätta ägarlån samt ändra betal- och lånevillkor” till delegat ekonomichef. Beslutet fattas under förutsättning att kommunfullmäktige antar föreslagen revidering av Finanspolicy.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

2. Kommunfullmäktige antar föreslagen ändring av Käppalaförbundets förbundsordning § 14 ”Lån” med följd att lånetaket höjs till 3 550 miljoner kronor.

3. Kommunfullmäktige tillstyrker att den nya förbundsordningen ska gälla från 5 maj 2022.

4. Kommunfullmäktige tillstyrker ny finansieringsmodell för Käppalaförbundet innebärande att ägarlån ska finansiera de tillkommande investeringarna och att ägarlånen ska ersätta den nuvarande lånevolymer i takt med att nuvarande externa upplåning successivt förfaller.

5. Kommunfullmäktige villkorar besluten om att ändra Käppalaförbundets förbundsordning om höjning av lånetaket och om att utge ägarlån till Käppalaförbundet med att samtliga medlemskommuner fattar likalydande beslut.

6. Kommunfullmäktige antar föreslagen revidering av Danderyd kommuns Finanspolicy.

Bakgrund

I skrivelse daterad den 21 december 2021 har Käppalaförbundet gjort en hemställan till ägarkommunerna om att utöka den befintliga låneramen för förbundet från 2 700 miljoner kronor till 3 550 miljoner kronor, för att kunna möta förbundets kommande investeringsbehov. Investeringsbehovet uppstår med anledning av de investeringar som krävs för att uppfylla kraven för det nya verksamhetstillståndet.

Käppalaförbundet har efter beslut i Mark- och miljööverdomstolen fått tillstånd till fortsatt och utökad verksamhet för att rena medlemskommunernas avloppsvatten. Samtidigt ställs krav på en kraftig skärpning av utsläppsvillkoren. En dom som vann laga kraft den 25 juni 2019 slår fast att Käppalaförbundet får sju års genomförandetid räknat från lagakraft för att ställa om reningsteknikerna innan nya utsläppsvillkor ska gälla.

Jonas Vehmonen

Det nya tillståndet medför omfattande investeringar i befintligt reningsverk. Investeringsutgiften är enligt framtagen systemhandling översiktligt kalkylerad till 1 750 miljoner kronor vilket är samma nivå som efter förstudien. Denna siffra kan komma att revideras efter att detaljprojektering har genomförts.

Detta är den andra planerade höjningen av låneramen för att finansiera de investeringar som krävs för att klara det nya verksamhetstillståndet. När den första höjningen på 900 miljoner kronor beslutades 2020 kommunicerades även att det skulle komma en ny höjning under 2022 för hemställan till medlemskommunerna för att säkra finansieringen av hela projektet med preliminärt ytterligare 850 miljoner kronor. Då kalkylen är oförändrad står detta fast.

Samtliga medlemskommuner ska ge sitt godkännande för att Käppalaförbundets förbundsordning ska ändras. Den sammanlagda lånesumman som inte får överstigas framgår av § 14. Av samma bestämmelse framgår även att förbundets styrelse ej får besluta om att påbörja budgeterade investeringar vars finansiering ej ryms inom aktuell låneram de närmaste tre åren, om inte godkännande av medlemskommunerna medgetts i särskilt beslut.

För att sänka räntekostnaderna, som blir betydande med denna lånevolym, har alternativa finansieringsformer utretts av representanter från medlemskommunerna i samverkan med Käppalaförbundet. De finansieringsformer som har utretts är ägarlån, banklån, obligationer, certifikat och multilaterala institutioner. Arbetet har fokuserat på kostnaden för kapital då räntebindningsstrategierna hanteras via terminer i enlighet med Käppalaförbundets finanspolicy. Finansiering via Kommuninvest är inte möjlig eftersom alla medlemskommuner inte är medlemmar i Kommuninvest. Slutsatsen av arbetet är att det mest ekonomisk fördelaktiga för Käppalaförbundet och dess medlemskommuner är att föreslå att investeringarna finansieras via lån direkt från ägarkommunerna utifrån ägarandel. Genom en sådan lösning kan de finansiella kostnaderna sänkas med upp emot 10 miljoner kronor per år 2030, samtidigt som förbundet får en trygg och långsiktig finansiering.

Förslaget är att ägarlån dels ska finansiera den tillkommande lånevolymen som krävs för att finansiera de kommande investeringarna, dels ersätta den nuvarande lånevolymen i takt med att nuvarande externa upplåning successivt förfaller. Ett genomförande av detta förslag skulle innebära att förbundets investeringar i sin helhet finansieras med ägarlån den 1 januari 2027. I takt med att ägarlånen ökar minskar medlemskommunernas ansvarsförbindelser för förbundet nuvarande upplåning.

Jonas Vehmonen

Tabellen nedan visar prognostiserad utveckling av ägarlån i förhållande till Käppalaförbundets totala lånevolym och av medlemskommunernas totala ansvarsförbindelse.

	Ägarlån	Ansvarsförbindelse	Total lånevolym
2022-07-01	555 820 000	1 326 380 435	1 882 200 435
2023-01-01	995 820 000	1 163 948 000	2 159 768 000
2024-01-01	1 621 820 000	812 988 000	2 434 808 000
2025-01-01	2 000 200 435	687 310 565	2 687 511 000
2026-01-01	2 380 200 435	485 861 565	2 866 062 000
2027-01-01	3 002 200 435	0	3 002 200 435
2028-01-01	3 153 025 000	0	3 153 025 000
2029-01-01	3 286 318 000	0	3 286 318 000
2030-01-01	3 363 725 000	0	3 363 725 000
2031-01-01	3 504 621 000	0	3 504 621 000
2032-01-01	3 463 196 000	0	3 463 196 000

För Danderyd blir det cirka 40 miljoner kronor som kommunen ska betala till Käppalaförbundet under 2022 och sedan ökar ägarlånen till cirka 72 miljoner kronor under 2023 och fram till 2032 uppgår ägarlånen till cirka 250 miljoner kronor. Nedan tabell visar respektive kommuns andel och hur mycket ägarlånen beräknas bli från och med 2022 till 2032.

	Danderyd (7,2 %)	Lidingö (9,6 %)	Nacka (5,9 %)	Sigtuna (10,2 %)	Sollentuna (14,0 %)	Solna (18,5 %)
2022-07-01	40 277 257	53 136 096	32 666 848	56 744 432	77 786 423	102 600 813
2023-01-01	72 161 667	95 199 861	58 526 682	101 664 640	139 363 959	183 821 995
2024-01-01	117 524 487	155 045 127	95 318 173	165 573 846	226 972 000	299 377 586
2025-01-01	144 943 662	191 218 095	117 556 481	204 203 227	279 925 943	369 224 191
2026-01-01	172 480 198	227 545 892	139 889 974	242 997 952	333 106 542	439 369 758
2027-01-01	217 553 159	287 008 760	176 446 376	306 498 792	420 154 786	554 186 974
2028-01-01	226 248 908	298 480 696	183 499 058	318 749 758	436 948 660	576 338 206
2029-01-01	238 141 616	314 170 248	193 144 633	335 504 747	459 916 740	606 633 258
2030-01-01	243 750 881	321 570 316	197 694 025	343 407 335	470 749 768	620 922 094
2031-01-01	253 960 849	335 039 899	205 974 814	357 791 602	490 468 015	646 930 593
2032-01-01	250 959 004	331 079 691	203 540 169	353 562 467	484 670 630	639 283 804

	Täby (12,9 %)	Upplands Bro (5,5 %)	Upplands Väsby (8,7 %)	Vallentuna (4,9 %)	Värmö (2,7 %)
2022-07-01	71 768 317	30 443 753	48 167 502	27 255 172	14 973 388
2023-01-01	128 581 781	54 543 734	86 298 013	48 830 998	26 826 670
2024-01-01	209 411 846	88 831 433	140 547 331	79 527 515	43 690 657
2025-01-01	258 268 899	109 556 345	173 337 875	98 081 766	53 883 952
2026-01-01	307 335 072	130 369 965	206 268 771	116 715 434	64 120 877
2027-01-01	387 648 651	164 438 574	260 171 448	147 215 807	80 877 106
2028-01-01	403 143 232	171 011 296	270 570 679	153 100 123	84 109 819
2029-01-01	424 334 340	180 000 455	284 793 148	161 147 787	88 531 028
2030-01-01	434 329 248	184 240 244	291 501 258	164 943 514	90 616 316
2031-01-01	452 521 953	191 957 496	303 711 341	171 852 486	94 411 953
2032-01-01	447 173 094	189 688 538	300 121 440	169 821 171	93 295 993

Målsättningen är att det första ägarlånet kan betalas ut till den första juli 2022, vilket förutsätter att samtliga ägarkommuner har godkänt föreliggande förslag. Lånevolymen fördelas mellan medlemskommunerna utifrån ägarandel i Käppalaförbundet. Ägarandelen förändras årligen i samband

Jonas Vehmonen

med den slutgiltiga fördelningen. Det innebär att ägarlånen behöver sättas om under januari varje år med beaktande av de förändrade ägarandelarna. Lånen löper med tremånaders räntebindning med ett påslag om 0,20 procent över tre månaders STIBOR eller den ränta som ersätter tre månaders STIBOR. Marginalen inkluderar kommunernas kostnader för hantering av egen finansiering och administrativa kostnader. Marginalen kan komma att ändras om förändringar på kapitalmarknaden förändras, en sådan ändring genomförs gemensamt mellan medlemskommunerna och Käppalaförbundet.

Om inte samtliga ägarkommuner godkänner denna begäran kommer förbundet istället fortsätta att tillämpa nuvarande finansieringsmodell med affärsbanker, EIB/NIB och obligationer. Det skulle innebära att de finansiella kostnaderna för förbundet skulle öka med upp emot 10 miljoner kronor per år 2030 jämfört med lösningen med ägarlån.

Kommunledningskontorets utredning

Käppalaförbundet har beviljats fortsatt och utökad verksamhet av Miljöprövningsdelegationen (MPD) inom Länsstyrelsen i Stockholms län. Beslutet medför att en fungerande avloppsvattenrening säkerställs för förbundets medlemskommuner under de kommande 25–30 åren, samtidigt som de krav som ställs på verksamheten enligt miljöbalken och andra speciallagar och förordningar uppfylls. Arbetet med ett nytt verksamhetstillstånd påbörjades år 2008 med tekniska utredningar som sedan följdes av en juridisk tillståndsprocess under åren 2015–2019. Ett projekt med namnet ”Omställning till nytt verksamhetstillstånd (Käppala 900 k)”, har därefter initierats för att genomföra de nödvändiga omställningarna av anläggningarna som krävs i det nya verksamhetstillståndet.

I Miljöprövningsdelegationens beslut ges sju års genomförandetid innan nya utsläppsvillkor ska gälla för de halter av näringsämnen kväve, fosfor och syreförbrukande ämnen (BOD₇), som släpps ut i Östersjön. Åtgärderna i befintliga anläggningar är omfattande och enbart projektering bedöms ta cirka tre år. Samtidigt krävs att Käppalaverket är i full drift och kan rena avloppsvatten i enlighet med nuvarande utsläppsvillkor under tiden för genomförandet.

För att finansiera de investeringar som krävs måste Käppalaförbundet ta upp nya lån och den maximala låneram som medlemskommunerna har godkänt i Käppalaförbundets förbundsordning måste utökas. I nuläget är den totala kostnadsbedömningen 1 750 miljoner kronor. Denna siffra kan komma att revideras efter att detaljprojektering har genomförts. Förbundet väljer därför att hemställa om en ytterligare höjning av låneramen med 850 miljoner kronor som motsvarar kraven i förbundsordningen.

Jonas Vehmonen

Genom att använda ägarlån ändras redovisningskraven för ägarkommunerna från att redovisa andelen av förbundets skuld som en ansvarsförbindelse till att bli en skuld respektive fordran i balansräkningen vilket kan förändra kommunens finansiella ställning med bland annat högre skuldsättning som följd.

Uppdaterad finanspolicy

Finanspolicyn behöver uppdateras i avsnittet skuldförvaltning. Det kompletteras med nedanstående information där ägarlån till kommunförbund regleras.

I samband med finansieringsbehov i de kommunala förbund där kommunen är medlem kan kommunen utge ägarlån från kommunen till kommunförbund. Om kommunen saknar egna likvida medel att finansiera ägarlån kan finansiering ske med de tillåtna finansieringsinstrumenten i denna finanspolicy (som sedan lånas vidare till förbundet genom så kallat ägarlån). Kommunen har rätt att ta ut en marginal vid ägarlån för att bland annat täcka kostnader för finansieringskällor och skuldhantering. Kommunstyrelsen har rätt att utge och omsätta samt ändra betalnings- och lånevillkor gällande ägarlånen för kommunens räkning.

Utlåning som finansieras med extern upplåning ska matchas villkorsmässigt så att bland annat ränterisk inte uppstår.

Vid beräkning av kapital- och räntebindning ska ägarlånen till kommunförbund exkluderas eftersom kommunen inte har någon ränterisk.

Kommunledningskontorets yttrande

Med grund i de bifogade handlingarna till ärendet så kan kommunledningskontoret konstatera att behov av att utöka låneramen för Käppalaförbundet beror på de investeringar som krävs för att uppfylla verksamhetstillståndet.

För att det ska vara möjligt för kommunen att lämna ägarlån enligt förslag till Käppalaförbundet behöver kommunens finanspolicy uppdateras i enlighet med lämnat förslag.

Ekonomiska konsekvenser

För medlemskommunerna gäller att de endast ansvarar för sin andel av förbundets tillgångar och skulder. Andelstalet fastställs varje år i samband med årsredovisningen och bygger på summan av kapitalavgifter som respektive kommun betalat in till förbundet från det att kommunen blev medlem i förbundet. Danderyds ekonomiska ansvar uppgår till kommunens andelstal i förbundet. En höjning med 850 miljoner kronor motsvarar 62,0 miljoner kronor beräknat utifrån Danderyds andelstal för 2021 (7,3 procent).

Jonas Vehmonen

Totalt uppgår Danderyds kommuns ekonomiska ansvar efter höjningen till över 250 miljoner kronor.

De ägarlån som kommunen utger till Käppalaförbundet kommer förbundet betala 3 månader stibor som är rörlig ränta, plus en marginal (ersättning) om 0,20 procent till kommunen.

Kommuninvest har en indikativ marginal på cirka 0,02 procent på 3 månader stibor (3M stibor). Den 18 januari är det indikativa låneräntan som kommunen skulle erhålla från Kommuninvest cirka -0,05 procent inklusive marginal om 0,02 procent. Om lånet är 70 miljoner kronor skulle kommunen erhålla cirka 35 000 kronor per år från Kommuninvest.

Käppalaförbundet skulle i sin tur betala cirka 0,15 procentens ränta till kommunen (3M stibor -0,05 % + 0,20 %). Om lånet är 70 miljoner kronor skulle Käppalaförbundet betala cirka 100 000 kronor per år.

Danderyds kommun erhåller således cirka 135 000 kronor i en högre finansiell intäkt för ett lån om 70 miljoner kronor än vad kommunen betalar i räntekostnader för ägarlånet. Skillnaden (arbitraget) ska täcka kommunens kostnader för administrationen av ägarlånen.

Kommunen har ingen ränterisk utan den ligger på Käppalaförbundet. Kommunen lånar alltid upp till rörlig ränta på 3M stibor för ägarlånen och Käppalaförbundet betalar alltid samma rörlig ränta. Sedan är det upp till Käppalaförbundet att minska förbundets exponering mot rörlig ränta och följa förbundets finanspolicy.

Johan Lindberg
KommundirektörBjörn Wallgren
Ekonomichef

Jonas Vehmonen

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Ändring av Käppalaförbundets förbundsordning innebärande utökad låneram och tillstyrkande av ny finansieringsmodell samt delegering att utge och omsätta ägarlån
2. Hemställan om utökad låneram, Käppalaförbundet
3. Förslag till beslut om ägarlån, Käppalaförbundets
4. Föreslagen reviderad Finanspolicy
5. Bilaga 2 – Utdrag ur protokoll från Käppalaförbundets förbundsmäktige 2021-11-02
6. Bilaga 3 – PM - Utökad verksamhet i Käppalaförbundet - sammanställning av tillståndprojektet
7. Förbundsordning Käppalaförbundet
8. Finanspolicy för Käppalaförbundet
9. Finanspolicy för Käppalaförbundet bilaga I-III

Expedieras
Käppalaförbundet (e-post: kappala@kappala.se)
Tekniska nämnden